

Oponentský posudek

habilitační práce JUDr. Radomíra Jakaba, PhD., zpracované na téma
„Verejnoprávna regulácia porovnávacej reklamy“

I.

Posuzovaná habilitační práce mi byla předložena ve verzi tištěné knižní publikace, vydané v r. 2016, v nakladatelství UPJŠ v Košicích. Jak její autor sám výslovně uvádí na str. 9., „tato monografie je přepracováním a doplněním původní monografie s názvem Porovnávacia reklama z pohľadu práva, ktorou autor této monografie vydal v roce 2010.“ Již tato skutečnost signalizuje, že autor se předmětné problematice věnuje dlouhodobě, a také k ní systematicky publikuje, o čemž, vedle uváděných monografií, svědčí i jeho vícere odborné časopisecké články.

Téma posuzované habilitační práce patří v současné době k aktuálním, a to nejen z pohledu právní úpravy srovnávací reklamy na Slovensku, popř. v jiných evropských zemích, ale stejně tak i z pohledu evropského práva. Autor v posuzované práci připomíná, že výslovná právní úprava srovnávací reklamy na Slovensku byla přijata v r. 2001 (je zahrnuta v rámci zákona o reklamě), a nosný aktuální pramen právní úpravy tohoto institutu na půdorysu evropského práva je představován Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES, z 12.12. 2006.

Autor habilitační práce, jakožto slovenský vysokoškolský pedagog, si přirozeně vzal za základ svého pojednání slovenskou právní úpravu předmětného institutu, přičemž zjevně nemohl nepřihlížet k úpravám v jiných vybraných zemích, a zejména pak ke zmiňované úpravě evropskoprávní. To potom autorovi umožnilo nejen příslušná srovnání, ale současně také i hodnocení diferencovaných přístupů dotčených právních úprav. A to se ostatně promítlo již do vlastního zaměření (a také názvu) práce, kdy autor připomíná, že slovenská úprava, na rozdíl od úprav ve většině jiných evropských zemích, srovnávací reklamu koncipuje jako veřejnoprávní institut s prioritou uplatňování administrativněprávní odpovědnosti při porušení jejích podmínek. Autor nicméně správně poznamenává, že přes převládající přímou veřejnoprávní regulaci srovnávací reklamy i pro slovenskou právní úpravu platí, že srovnávací reklama má úzké vazby na jiná právní odvětví, zejména pak na obchodní právo. To v jistém smyslu koresponduje i skutečnosti, že v řadě jiných zemí je srovnávací reklama upravována v rámci svou povahou soukromoprávních předpisů, regulujících nekalou soutěž.

Autor habilitační práce současně také připomíná, že uvedené téma je vzdor své aktuálnosti a potřebnosti jeho odborného vydiskutování poměrně málo publikačně prezentováno. Již proto je také předloženou habilitační práci, a to jako knižně publikovanou, podle mého názoru třeba přivítat. S ohledem na výše uvedené je potom také zcela zřejmé, že zvolené téma a jeho zpracování navozuje nejen mnohé otázky, ale také četná očekávání, co daná publikace přináší a jak se s danou problematikou její autor vypořádal.

II.

Při vlastním hodnocení předmětné práce nejprve úvodem konstatuji, že jejím rámcovým cílem podle výslovného vyjádření autora (str. 10) je v první řadě zkoumání hmotně právní, stejně jako procesně právní, úpravy, regulující srovnávací reklamu, a následně posouzení právních možností uplatnění srovnávací reklamy v praxi. Součástí toho je zjištění právních příčin chabého zájmu podnikatelů o využití srovnávací reklamy jako nástroje sloužícího k propagaci jejich produktů, příp. vymezení legislativních opatření, která by alespoň z části odstranily bariéry ve využívání komparativní reklamy.

Pokud jde o metody zpracování, autor na stejném místě publikace uvádí, že k dosažení uvedeného cíle zvolil deduktivní strukturu práce, tj. od všeobecného k jednotlivému, počínaje vymezením reklamy, jejích vlastností, přes charakteristiku srovnávací reklamy k jejím jednotlivým znakům, přičemž jednotlivé strukturální prvky jsou vedeny určitými dílčími cíli. K tomu autor na str. 11 dodává, že součástí práce je i analýza procesních možností ochrany práv a zájmů ohrožených nebo porušených v důsledku působení protiprávní srovnávací reklamy, a to konkrétně využitím prostředků administrativního, trestního a soukromého práva.

Při koncipování posuzované práce autor vychází z teoretických a praktických poznatků, získaných studiem odborných publikací, článků z odborných časopisů a také z informací zveřejněných na internetových stránkách. Z obsahu zpracování přitom současně vyplývá, že autor přirozeně vychází jak z dotčených pramenů právní úpravy, tak rovněž i z relevantní judikatury.

Z uvedeného pak autor rezumuje, že při koncipování posuzované habilitační práce využívá především analytickou metodu, dále pak metodu komparativní, a současně také při interpretaci některých nejasných či neurčitých jevů využívá i metodu analogie.

III.

Habilitační práce je mimo úvodu, závěru a doplňkových pasáží (obsah, seznam použité literatury), rozdělena do šesti obsahových částí, které jsou ještě dále vnitřně podrobněji členěny.

Celkový rozsah práce je 172 stran tištěného textu.

Po obsahové stránce habilitační práce věnuje, v návaznosti na podtržení aktuálnosti tématu a v úvahu přicházející šíře problémů v úvodu k práci, nejprve pozornost vymezení výchozího pojmu reklama a zákonných požadavků na ni - (str. 13 – 34), dále charakterizuje a vymezuje ústřední pojem či institut tématu práce, tzn. srovnávací reklamu (*pojem srovnávací reklama, kategorizace srovnávací reklamy, superlativní reklama, srovnávací zboží test a srovnávací reklama*) – (str. 35 – 52), poté autor zařazuje pohled na vývoj právní regulace srovnávací reklamy (*vývoj na území Slovenské republiky, vývoj v Evropské unii*) – (str. 53 – 62), následně se zaměřuje na podmínky přípustnosti srovnávací reklamy (*podmínka vztahující se na srovnávané produkty, podmínka vztahující se na srovnávané vlastnosti produktů, podmínka vztahující se na produkty s označením původu, podmínka nediskreditace, podmínka nevyužívání nečestné výhody, podmínka neprezentování produktu jako napodobeniny anebo kopie, podmínka nevyvolávání záměny, podmínka absence*

klamavosti a podmínka absence nekalé obchodní praxe) - (str. 63 - 112), poté poukazuje na srovnávací reklamu a nekalou soutěž (*vztah srovnávací reklamy ke generální klauzuli nekalé soutěže, vztah srovnávací reklamy k jednotlivým zvláštním skutkovým podstatám nekalé soutěže*) - (str. 113 – 124), a celou práci potom autor obsahově uzavírá přiblížením prostředků ochrany před neoprávněnou srovnávací reklamou (*prostředky etické samoregulace, administrativněprávní prostředky ochrany, trestněprávní prostředky ochrany, soukromoprávní prostředky ochrany*) - (str. 125 – 162) . V závěru k práci pak autor provádí přehledné shrnutí poznatků, k nimž se v předmětné zpracování dopracoval.

Toto členění práce po mém soudu vcelku zřetelně vyhovuje tzv. rámcovému cíli práce, a to i ve spojení se záměrem autora stran výstupu práce (viz výše), který si autor vytkl již na str. 10 posuzované práce, a stejně tak navozená vnitřní obsahová skladba práce konvenuje i avizovaným metodám jejího zpracování.

IV.

Při celkovém hodnocení je nutno konstatovat, že habilitační práce se při zvoleném obsahovém zaměření vyznačuje jednak uceleností zpracování a současně i vysokou informační hodnotou. Celkovým svým pojetím je, přes svou převážně prezentačně pozitivně právní orientaci (autor staví na tzv. platné legislativě a zprostředkujícím přiblížením jejího obsahu), prací, která vcelku úspěšně nabízí do jisté míry i úvahový a také „námětový“ pohled na zpracovávané téma.

Z obsahu i způsobu zpracování lze dovodit, že autor ke zpracování předmětné práce přistoupil nejen na základě solidních znalostí odborné stránky předmětné problematiky a orientace v příslušné odborné literatuře, ale stejně tak i na základě příslušné orientace v platné právní úpravě a reprezentativní judikatuře, a dále i s citem pro aktuální věcné aspekty předmětné problematiky.

V práci autor sice postupoval především ve smyslu systematiky a vlastního obsahu vždy příslušné pozitivně právní úpravy, nicméně zdaleka nesetřával jen na pouhém popisu úpravy jako takové, nýbrž usiloval také o rozborový a hodnotící přístup, který průběžně příkladmo spojoval s poznatky z judikatorní praxe. Myslím, že způsob zpracování umožňuje hodnotit práci komplexněji, bez potřeby zabývat se detailně jednotlivými dílčími kapitolami, resp. podkapitolami.

Za této situace je potom třeba pozitivně mj. hodnotit tu skutečnost, že autor k dané problematice přistupuje z pohledu potřeb praxe a možných námětů k legislativnímu vylepšení věcného i právního řešení meritorní problematiky srovnávací reklamy, jakož i právní úpravy jejich žádoucí administrativněprávní ochrany. V tomto smyslu také těžiště práce spatřuji v její kapitole čtvrté, která je věnována poměrně podrobnému, po mém soudu analytickému, pojednání o podmínkách přípustnosti srovnávací reklamy.

Současně je třeba výslovně jako pozitivní moment v práci zdůraznit značnou informační hodnotu (což je do jisté míry dáno již značně širokým tematickým záběrem), a současně i „čtivost“ dané práce. Na způsobu zpracování předmětné habilitační práce je zřetelně patrná odborná zejména prezentační, a do jisté míry i hodnotící, „zručnost“ a schopnost autora. Autor předloženou kvalifikační prací po mém soudu prokázal způsobilost k samostatné kvalitní činnosti ve výzkumné oblasti, a vhodného

zprostředkování dovozovaných poznatků, a to jak obsahem, tak způsobem zpracování, přičemž sama práce podle mého názoru nese pečeť vlastního odborného přínosu autora.

Za pozitivní také považuji průběžné zaujímání postojů autora k daným otázkám, a také srozumitelné a rovněž přehledné shrnutí těchto poznatků vycházejících ze zpracování posuzované práce, uvedené souhrnně v závěru k práci.

Pokud jde o formální stránku práce, myslím že i v tomto směru práce v zásadě splňuje všechny obvyklé požadavky, kladené na tento typ kvalifikačních prací. Práce je úpravná, přehledně členěná a uspořádaná, vybavena seznamem použité literatury, je opatřena přiměřeně obsáhlým „odkazovým“ aparátem, přičemž autor výrazněji čerpal také ze zahraničních pramenů. Práce má rovněž velmi dobrou jazykovou úroveň.

Při bližším pohledu na obsah práce jsem přirozeně také zaznamenal i některé věcné aspekty či momenty, k niž si dovoluji i určité vybrané připomínky k práci.

Jako oponenta z České republiky mě přirozeně zaujaly zmínky o úpravě srovnávací reklamy v českém právním řádu, a tady poznamenávám, a autor postihl „vývoj“ právní úpravy jen do doby skončení platnosti obchodního zákoníku (str. 60). V současné době je tato úprava zahrnuta v občanském zákoníku, nicméně je třeba poznamenat, že změnou úpravy k podstatnějšímu koncepčnímu posunu nedošlo. Dále pak, a to i s ohledem na akcentaci zaměření práce na veřejnoprávní povahu právní úpravy srovnávací reklamy na Slovensku, a ve spojení s tím i na administrativněprávní prostředky ochrany při porušení jejich podmínek, jsem zaznamenal, že autor předmětné prostředky ochrany vnímá jako nevyhovující (str. 62), resp. příliš přísné (srov. 165 – 167), a dále se také jakoby přiklání k potřebě vymezit i ve slovenské právní úpravě srovnávací reklamu jako jednu ze zvláštních forem nekalé soutěže, což by ve svých důsledcích znamenalo akcentaci soukromoprávní regulace na předmětném úseku. Oba dva tyto pohledy by si myslím možná zasloužily autorovu podrobnější argumentační podporu.

Celkově nicméně považuji za nutné zdůraznit, že ve všech těchto výběrově uvedených připomínkách nejde o připomínky natolik zásadní, že by snad měly snížit celkově velmi dobrou odbornou úroveň práce. Jejich smyslem je především iniciovat diskusi. Práci tak považuji za solidně zpracovanou s odpovídající odbornou hodnotou. Je výsledkem značného úsilí a svědomitě odvedeného „kusu práce“.

Pro účely obhajoby práce si potom dovoluji navrhnout, aby se autor práce vrátil k bezprostředně výše avizovaným otázkám, tzn. aby blíže konkretizoval

- v čem vidí problém možnosti poměrně přísné administrativní sankce (resp. její horní hranice), a dále
- v čem by považoval za vhodnější nekalosoutěžní pojetí nepřipustné srovnávací reklamy.

V.

Závěrem chci konstatovat, že habilitační práce, předložená JUDr. Radomírem Jakabem, PhD., podle mého názoru splnila cíl, který si autor při jejím zpracování vytkl.

Podle mého soudu práce jako celek poskytuje odborně fundovaný pohled na předmětné téma.

Obsahově považuji práci při zvoleném pojetí za vcelku vyváženou, logicky uspořádanou, s příslušnou věcnou návazností otázek zpracovávaného tématu, přičemž je třeba uvést, že je psána stylem, jenž zaujme čtenáře.

Hodnotu práce spatřuji zejména ve vytěžení a systematickém uspořádání podstatných informací k danému tématu, doloženou některými dílčími vlastními úvahovými pohledy a závěry, při zohlednění aktuálních potřeb a podmínek žádoucího věcného i právního řešení, při současném využití a zohlednění dostupných zahraničních podkladů a pramenů.

Autor zpracováním habilitační práce prokázal potřebné znalosti a orientaci v předmětné problematice, jakož i schopnost srozumitelným a sdělným způsobem předmětnou materii zprostředkovat.

Proto habilitační práci JUDr. Radomíra Jakaba, PhD., s názvem „Verejnoprávna regulácia porovnávací reklamy“

d o p o r u č u j i

k obhajobě.

V Brně dne 6.9. 2016

Prof.JUDr. Petr Průcha, CSc.
oponent